

Dosarul nr. 2ra-1841/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud. D. Dulghieru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.Iu. Cimpoi, A. Danilov, I. Secrieru)

DECIZIE

17 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Dumitru Visternicean
Nicolae Craiu

examinând recursurile declarate de Străisteanu Gheorghe și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Străisteanu Gheorghe împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 29 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 06 decembrie 2017 Străisteanu Gheorghe a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM solicitând constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale din 12 aprilie 2017, cu încasarea din contul pârâtului a prejudiciului moral în mărime de 6200 de lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că la 12 aprilie 2017 a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani contestație împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. MAI 03 675402 din 12 aprilie 2017 și a deciziei agentului constatatator întocmit în privința reclamantului pe faptul comiterii contravenției prevăzute de art. 238 alin. (2) Cod contravențional.

Reclamantul a precizat că la 12 octombrie 2017, peste șase luni de la data înregistrării contestației, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani a emis o hotărâre de respingere a contestației. La 14 noiembrie 2017, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia irevocabilă, a menținut în vigoare hotărârea din 12 octombrie 2017 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani. Astfel, examinarea cauzei contravenționale din 12 aprilie 2017 a durat șapte luni, adică cu încălcarea gravă a termenului de 30 de zile prevăzut de Codul contravențional.

Reclamantul a declarat că acțiunile vădit ilegale ale judecătorilor comise în privința sa în cadrul dosarului contravențional nr. 5-1322/17 din 12 aprilie 2017, cad sub incidența Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a

prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Prin hotărârea din 19 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Străisteanu Gheorghe; s-a constatat faptul încălcării dreptului lui Străisteanu Gheorghe la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale; în rest, cererea de chemare în judecată depusă de Străisteanu Gheorghe a fost respinsă, ca neîntemeiată.

Prin decizia din 29 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile declarate de Străisteanu Gheorghe și de Ministerul Justiției al RM și a fost menținută hotărârea din 19 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

La 17 iulie 2018 Străisteanu Gheorghe a declarat recurs împotriva deciziei din 29 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea hotărârilor judecătorești în partea ce ține de încasarea prejudiciului moral.

În motivarea recursului s-a indicat că instanțele ierarhic inferioare la examinarea cauzei nu au aplicat legea care trebuia a fi aplicată, au interpretat în mod eronat legea.

Străisteanu Gheorghe a declarat că nerespectarea termenilor prevăzuți de Codul contravențional, determină o încălcare gravă a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și respectiv a dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6.1 din Convenția Europeană.

La 23 august 2018 Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei din 29 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea hotărârilor judecătorești și emiterea unei hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă.

În motivarea recursului s-a indicat că instanțele ierarhic inferioare la examinarea cauzei nu au aplicat legea care trebuia a fi aplicată, au interpretat în mod eronat legea.

Recurentul a susținut că cerința reclamantului-intimatului privind constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil este nejustificată, în condițiile în care nu sunt anumite temeiuri de a se invoca tergiversarea examinării cauzei exclusiv din vina autorităților statului.

Ministerul Justiției a mai menționat că ședințele de judecată au fost stabilite în termeni consecutivi reduși și nici amânări nejustificative din partea instanței de judecată nu au fost admise.

De asemenea, recurentul consideră neaplicabile prevederile art. 454 Cod contravențional la speța dată, or aceste prevederi urmează a fi aplicate prin prisma art. 393. La caz, competența de a examina cauza contravențională a aparținut agentului constator și nu a instanței de judecată. Respectiv, termenul de 30 de zile prevăzut de dispoziția art. 454 Cod contravențional este aplicabil la examinarea cauzei contravenționale de către agentul constator.

În contextul prevederilor art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 29 mai 2018 și a fost expediată în adresa participanților la proces la 25.06.2018, conform scrisorii de însoțire (f.d. 127).

Recurenții Străisteanu Gheorghe și Ministerul Justiției al RM au declarat recursurile la 17 iulie 2018 și respectiv la 23 august 2018.

Astfel, Colegiul reține că recursurile declarate de către recurenții Străisteanu Gheorghe și Ministerul Justiției al RM sunt în termen.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Străisteanu Gheorghe ca întemeiat și care urmează a fi admis în sensul casării deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea respingerii cerinței privind încasarea prejudiciului moral și în această parte urmând a fi pronunțată o hotărâre nouă, iar recursul declarat de Ministerul Justiției neîntemeiat și care urmează a fi respins din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. c) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

Materialele cauzei atestă că Străisteanu Gheorghe înaintând prezenta acțiune în instanța de judecată împotriva Ministerului Justiției al RM a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale din 12 aprilie 2017, cu încasarea din contul pârâtului a prejudiciului moral în mărime de 6200 de lei.

Judecând cauza, prima instanță a admis parțial acțiunea înaintată de Străisteanu Gheorghe și a constatat faptul încălcării dreptului lui Străisteanu Gheorghe la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale; în rest, cererea de chemare în judecată depusă de Străisteanu Gheorghe a fost respinsă, ca neîntemeiată, soluție menținută și de către Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 29 mai 2018.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție verificând legalitatea deciziei contestate menționează că circumstanțele de fapt indicate supra au fost reținute și apreciate pe deplin, însă neîntemeiat a fost respinsă pretenția privind încasarea prejudiciului moral pentru încălcarea dreptului reclamantului Străisteanu Gheorghe la examinarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale.

În contextul dat, Colegiul reține prevederile art. 2 alin. (1) și (2) a Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, conform cărora orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta Lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Colegiul menționează că, cerința Convenției Europene, ca examinarea cauzei să se facă într-un termen rezonabil, trebuie raportată la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente și al părților, dificultatea dezbatelor, aglomerarea rolului instanței, precum și exercitarea căilor de atac.

În sensul art. 2 alin. (1) și (2) a Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, urmează de reținut, că orice persoană poate pretinde la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, dacă se constată o atare încălcare.

În aceste ordine de idei, Colegiul reține că, instanțele inferioare corect au constatat temeinicia argumentelor expuse de Străisteanu Gheorghe asupra încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei contravenționale, ori din materialele cauzei rezultă cert că cauza contravențională de învinuire a lui Străisteanu Gheorghe în baza art. 238 alin. (2) Cod contravențional s-a aflat pe rolul Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău o perioadă de șase luni, fapt ce constituie o tergiversare a examinării cauzei din partea instanței de judecată.

Mai mult ca atât, instanțele inferioare just au concluzionat și asupra faptului că instanța de judecată la examinarea cauzei contravenționale intentate de Străisteanu Gheorghe nu a întreprins acțiuni procesuale în măsură să justifice durata de șase luni pentru examinarea contestației, în condițiile când Codul contravențional impune cert limitele de judecare a contestațiilor de ordin contravențional.

Deci, Colegiul precizează că instanțele inferioare corect au stabilit circumstanțele cauzei referitor la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale, însă neîntemeiat au respins cerința reclamantului Străisteanu Gheorghe privind încasarea din contul Ministerului Justiției al RM a prejudiciului moral cauzat ca urmare a încălcării termenului rezonabil de judecare a cauzei contravenționale.

Sub aspectul dat, Colegiul indică că conform art. 4 al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21.04.2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Din norma legală citată rezultă că Ministerul Justiției urmează să prezinte probe care ar convinge despre lipsa de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale.

Colegiul notează că întru justificarea lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale, Ministerul Justiției al RM a prezentat raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil de examinare a contestației depuse de Străisteanu Gheorghe împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. MAI 03 675402 din 12 aprilie 2017, din care rezultă că instanțele judecătorești naționale au respectat cu strictețe dreptul părților litigioase la examinarea în termen rezonabil a cauzei, precum și în comportamentul acestora nu se

denotă o oarecare lipsă de diligență. Termenul de examinare a cauzei s-a datorat în mare parte comportamentului părților și complexității cauzei, precum și a agendei încărcate a judecătorilor naționali și supraîncărcării instanțelor judecătorești naționale. (f.d. 99)

La capitolul dat, este de reținut că proba prezentată de către pârât și anume raportul privind modul de respectare al termenului rezonabil de examinare a contestației depuse de Străisteanu Gheorghe împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție, nu poate fi reținut ca o justificare în respingerea cerinței reclamantului Străisteanu Gheorghe referitor la încălcarea termenului de judecare a cauzei contravenționale, deoarece examinarea cauzei contravenționale în două grade de jurisdicție (Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani și Curtea de Apel Chișinău) a durat per total 7 luni din momentul înregistrării contestației în prima instanță și până la pronunțare a unei hotărâri irevocabile.

La cazul speței instanța de recurs consideră că termenul de examinare a contestației depuse de către Străisteanu Gheorghe împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție și a deciziei cu privire la aplicarea amenzii din 12 aprilie 2017 nu a fost unul rezonabil, demonstrând un caracter temporal excesiv.

Deși legislația internă nu oferă o descifrare a noțiunii de „termen rezonabil”, instanța de recurs accentuează că prin obligarea respectării unui astfel de termen pentru înfăptuirea actului justiției atât normele naționale, cât și cele internaționale invocă administrarea justiției fără întârzieri neconforme de natură a-i compromite eficacitatea și responsabilitatea, statul fiind responsabil pentru activitatea autorităților publice, inclusiv ale instanțelor judecătorești.

Astfel, în condițiile în care cauza contravențională intentată în baza art. 238 alin. (2) Cod contravențional - staționarea sau parcarea în locuri interzise - este una de o complexitate redusă, fiind cunoscute circumstanțele speței și nefiind necesară exercitarea a careva acțiuni de investigație sau cercetări suplimentare, s-a aflat în examinare o perioadă de 7 luni, se demonstrează că termenul de judecare a cauzei contravenționale nu a fost respectat, ori prevederile art. 454 alin. (1) Cod contravențional stabilesc expres că cauza contravențională se judecă în termen de 30 de zile de la data intrării dosarului în instanță.

Drept urmare, Colegiul consideră că prin raportul prezentat, Ministerul Justiției al RM nu a confirmat că durata procedurii de judecare a cauzei contravenționale în perioada 12.04.2017 – 14.11.2017 ar fi fost una rezonabilă, rezultând din complexitatea cauzei, comportamentul părților la proces.

Colegiul indică că nici argumentul Ministerului Justiției al RM precum că termenul de examinare a cauzei contravenționale s-a datorat în mare parte comportamentului părții și a agendei încărcate a judecătorilor naționali, precum și supraîncărcăturii instanțelor judecătorești naționale nu poate fi calificat drept o consecință a examinării cauzei contravenționale în instanțele judecătorești naționale timp de 7 luni, deoarece Republica Moldova, aderând la CEDO și reglementând în legislația națională că sarcina procedurilor judiciare constă în judecarea justă și în termen rezonabil a cauzei și-a asumat obligația pozitivă de a asigura respectarea acestui drept al părților în proces.

Astfel, prin adoptarea normelor naționale și aderarea la CEDO statul și-a asumat

obligatia de a organiza un sistem judiciar în așa fel încât acesta să răspundă tuturor exigențelor acestor norme, inclusiv aceleia de a soluționa orice litigiu într-un termen rezonabil, dincolo de dificultățile generate de diverși factori care pot întârzia procedurile judiciare.

Din aceste considerente, se impune concluzia că Ministerul Justiției nu și-a executat obligația de probațiune privind lipsa de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și respectiv, Colegiul va considera ca fiind întemeiate argumentele invocate de către Străisteanu Gheorghe precum că durata de judecare a cauzei contravenționale a fost una excesivă și urmează a-i fi reparat prejudiciul moral.

Conform prevederilor art. 5 alin.(1) și (2) al Legii nr.87 din 21 aprilie 2011, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Instanța de recurs, ține să menționeze că la aprecierea quantumului prejudiciului moral, în cauza ce este guvernată de prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanțele de judecată nu au ținut cont de circumstanțele cauzei, complexitatea cauzei, de conduita reclamantului la examinarea cauzei și de durata procesului pentru reclamant.

Quantumul prejudiciului moral solicitat de către Străisteanu Gheorghe în sumă de 6200 de lei, Colegiul îl consideră vădit disproporțional și excesiv, nefiind în relație de proporționalitate cu gravitatea suferințelor psihice suportate.

Or, în cazul constării faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil se pot pretinde daune morale al căror quantum se stabilește prin aproximare, instanța urmînd să aibă în vedere o serie de criterii cum ar fi complexitatea cauzei, comportamentul instanței de judecată.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recurentul Străisteanu Gheorghe fiind îndreptățit la despăgubiri pentru daune morale, în baza celor expuse mai sus și a principiilor echitabile, urmează ai fi încasată suma de 2000 de lei, sumă care în opinia instanței, poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce la o satisfacție echitabilă persoanei vătămate, la caz Străisteanu Gheorghe și este una corelativă cu practica judiciară în cazuri similare.

Totodată, Colegiul consideră că argumente invocate de Ministerul Justiției al RM, în susținerea poziției sale, nu pot fi reținute de către instanța de recurs, deoarece se combat cu cele invocate supra și se axează asupra circumstanțelor care au fost constatate și elucidate pe deplin de instanța de fond și apel, avînd la bază cumulul de probe, care au fost administrate și apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, de admite recursul depus de către Străisteanu Gheorghe, de a casa parțial decizia instanței de apel și parțial hotărârea primei instanțe în partea respingerii cerințelor lui Străisteanu Gheorghe privind

încasarea prejudiciului moral și în această parte se va emite o hotărâre nouă prin care se va încasa de la bugetul de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe suma de 2000 de lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest, decizia din 29 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 19 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani se mențin, fără modificări.

În conformitate cu art. 442, art. 444, art.445 al. (1) lit. a), b) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiției

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Ministerul Justiției al RM.

Se admite recursul depus de către Străisteanu Gheorghe.

Se casează parțial decizia din 29 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 19 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Străisteanu Gheorghe împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale și repararea prejudiciului moral, în partea respingerii cerinței de încasare a prejudiciului moral și în această parte se emite o hotărâre nouă prin care:

- se încasează de la bugetul de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe suma de 2000 (două mii) de lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, decizia din 29 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 19 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Dumitru Visternicean

Nicolae Craiu